

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

PEDAGOGINEN KÄSIKIRJA JA STRATEGIA VUOSILLE 2010 - 2012

Työryhmä: Jatta Herranen, Liisa Martikainen, Hannu Sirkkilä, Hanna Laitinen, Tarja Nyman, Pasi Toivanen, Pirkko Mikkonen

PEDAGOGINEN KÄSIKIRJA JA STRATEGIA 2010 - 2012

Sisällys

Sisältö

1 JOHDANTO.....	3
2 PEDAGOGINEN LAADUNVARMISTUS	6
3 TAVOITTEENA OSAAJIEN KOULUTTAMINEN	9
4 OPPIMISPROSESSI JA SEN OHJAAMINEN.....	15
5 TKI – TOIMINTA JA PEDAGOGIIKKA	20
6 PEDAGOGINEN STRATEGIA VUOSILLE 2010 - 2012	24

1 JOHDANTO

Humanistisen ammattikorkeakoulun pedagoginen käsikirja ja strategialinjaa pedagogista kehittämistyötä vuosille 2010 - 2012. Pedagoginen käsikirja ohjaa koulutuksen suunnittelutyötä, toteutusta ja arviointia sekä tutkintoon johtavassa koulutuksessa että lyhyemmissä koulutuksissa. Pedagoginen strategia vuosille 2010 - 2012 kuvaa HUMAKin kehittämisen strategisia painopisteitä sopimuskaudelle 2010 - 2012.

Dokumentin johdanto-osassa kuvataan niitä yhdessä sovittuja arvoja ja visioita, joille kaikki toiminta HUMAKissa pohjautuu. Toisessa luvussa esitellään HUMAKin pedagogiset prosessit ja tarkastellaan laadun varmistusta pedagogisten prosessien näkökulmasta. Luku 3, Tavoitteena osaajien kouluttaminen sisältää osaamistavoitteisten opsiin perusteita eurooppalaisessa viitekehyksessä. Neljäs luku kuvaa oppimisprosessia ja sen ohjaamista sekä opiskelijan eri oppimisympäristöissä suorittamien opintojen arviointia. Luvussa 5 esitellään HUMAKin malli tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan ja opetuksen integroimiseksi ja viimeisessä kuudennessa luvussa tuodaan esille pedagogisen kehittämisen painopisteet vuosille 2010 – 2012.

Pedagoginen käsikirja on tarkoitettu mm. pedagogisen henkilöstön perehdyttämisen apuvälineeksi ja tueksi tutustuttaessa HUMAKin koulutuksen suunnittelu- ja kehittämistyöhön sekä koulutuksen toteuttamiseen ja arviointiin.

Pedagogisen toiminnan lähtökohdat

HUMAK on humanistisen ja kasvatustieteiden sekä kulttuurituotannon asiantuntija ja johtava kouluttaja, jonka **tehtävänä on järjestö- ja nuorisotyön, kulttuurituotannon ja luovan toimialan yrittäjyyden sekä viittomakielialan valtakunnallinen kehittäminen.**

Human connections on **HUMAKin perusarvo**, joka muodostuu humanistisesta ihmiskäsityksestä, suvaitsevaisuudesta ja toisen kunnioittamisesta, avoimesta, inhimillisestä vuorovaikutuksesta ja luottamuksesta sekä yhdessä oppimisesta.

HUMAK on **yhteiskunnallinen vaikuttaja** ja aktiivinen **kansalaisyhteiskunnan kehittäjä**, joka vastaa kansalais- ja järjestötoiminnan, kulttuurituotannon, nuorisotyön, ohjaus- ja vuorovaikutustaitojen sekä viittomakielialan kehittämisestä kaikissa viidessä läänissä ja kv-kumppaneiden toiminta-alueilla. Humanistinen ammattikorkeakoulu korostaa tehtävässään **kansalaisten tarpeista lähtevää innovaatiotoimintaa ja yhteisöjen kehittämistä.**

Ihmisten välinen vuorovaikutus on perusarvo, jota Humak pyrkii toiminnallaan toteuttamaan. Tämä tavoite näkyy ammattikorkeakoulun organisaatiossa, koulutusohjelmien sisällöissä ja koulutuksen toteuttamistavassa. Humakin verkosto-organisaatiossa korostuu ihmisten välisten verkostojen merkitys, yhdessä oppiminen ja yhdessä tekeminen.

HUMAKin laadunvarmistusjärjestelmän ja laatutoiminnan kehittäminen on kytketty tiiviisti kehittämistyöhön. HUMAKin laadukkaan kehittämisen painopisteinä pedagogisen toiminnan osalta ovat opintoprosessin tukeminen, monikulttuurisuus ja vetovoimaisuus kv-toiminnassa, TKI-toiminta-

edellytysten vahvistaminen ja työhyvinvointiin panostaminen. Vetovoimaa lisätään erilaisten kansainvälisten liikkuvuustoimien pitkäjänteisellä kehittämisellä. Liikkuvuus sisältää opiskelijavaihtoja, työharjoittelua ulkomailla ja lehtoreiden, tutkijoiden ja muun henkilöstön opetus- ja asiantuntijavierailuja. Opetuksen laatua lisätään luomalla yhteistutkintoja yhteistyössä ulkomaalaisten korkeakoulujen kanssa.

HUMAKin tutkimus- ja kehitystyön kansainvälistä ulottuvuutta toteutetaan hankeyhteistyössä kansallisten ja kansainvälisten korkeakoulujen ja työelämän toimijoiden kanssa. HUMAKin toimintaa vahvistetaan muodostamalla koulutusaloittaiset kansainväliset verkostot ja strategiset kumppanuudet merkittävien kansainvälisten korkeakoulujen ja työelämä-organisaatioiden kanssa.

HUMAKin visio vuodelle 2012

Humanistinen ammattikorkeakoulu *profiloituu valtakunnallisena aikuiskouluttajana ja kumppanuudella kehittäjänä*. Humanistisen ammattikorkeakoulun *painoaloja* ovat *sosiaalisten ja kulttuuristen innovaatioiden ja aktiivisen kansalaisuuden edistäminen*.

HUMAK on vuonna 2012 rakenteeltaan tiivis valtakunnallinen verkostoammattikorkeakoulu, joka tuottaa tulevaisuuden osaajia toimialoilleen nuoriso- ja aikuiskoulutuksellaan ja toimii osaamisalueillaan edelläkävijänä, yhteyksien rakentajana ja välittäjänä sekä yhteisöllisyyden vahvistajana. HUMAK korostaa tehtävässään kansalaisten tarpeista lähtevää innovaatiotoimintaa ja yhteisöjen kehittämistä.

HUMAK tekee tutkimus- ja kehitystyötä yhteistyössä kansallisten ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa synnyttäen arjen tarpeista lähteviä sosiaalisia innovaatioita ihmisten elämän helpottamiseksi. HUMAK tuottaa uusia työelämän toimintatapoja koulutusaloillaan ja lisää niiden monipuolisia käyttömahdollisuuksia kansalaisten eduksi.

HUMAK-pedagogiikka perustuu kolmeen rakenteelliseen tukijalkaan: opiskelijoiden tehokkaaseen ohjaukseen, systemaattiseen ammatillista kasvua tukevaan harjoitteluun ja autenttisissa oppimisympäristöissä opiskeluun sekä verkostona toimimisen mahdollistavaan virtuaalikampukseen.

Verkostomainen toimintatapa

Humakin toiminta perustuu pedagogisena yhteisönä toimimisen periaatteeseen. Kyseinen pedagoginen yhteisö muodostuu yhdentoista eri kampuksen toimijoiden sekä näiden työelämäyhteistyökumppaneiden välisestä verkostosta.

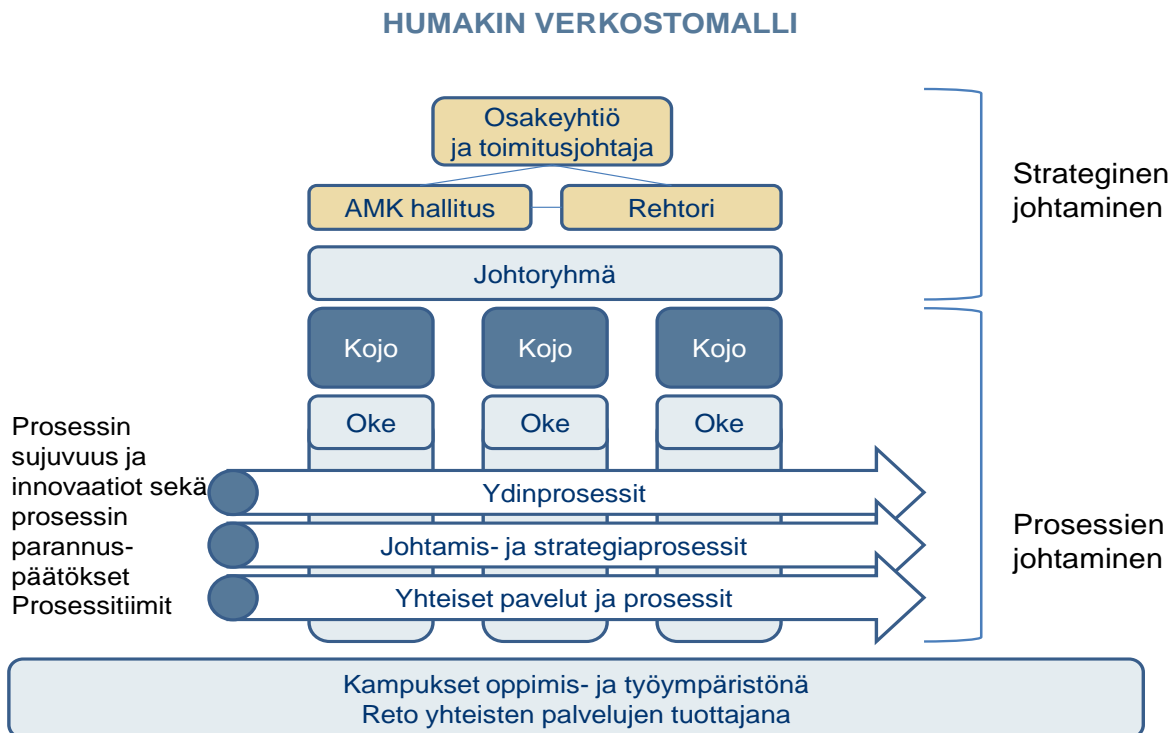
Koulutustehtävässään Humak pyrkii edistämään ihmisten välisten verkostojen ja kansalaisyhteiskunnan rakentamista sekä yhteisöllisyyden vahvistamista niin Suomessa kuin kansainvälisestikin. Opiskelijat valmistuvat Humakista ammatteihin, joissa inhimillinen vuorovaikutus on keskeistä.

Verkostomaisesti toimivana se toteuttaa ammattikorkeakoulujen kolmea tehtävää (koulutus, t&k ja aluekehitys) yhdistämällä **alueellisen kehittämistyön** ja koulutusalojensa **valtakunnallisen** kehittämistehtävän. Valtakunnallinen verkosto tuo HUMAKin lähelle opiskelijoita ja palvelee alueiden työelämää kouluttamalla osaajia profiilinsa mukaisesti. Aluekehitystyötä ja t&k-toimintaa toteutetaan työelämän kehittäjä-mallin periaatteella, joka kuvataan luvussa xx.

Tutkimus- ja kehittämistoiminta on luonteeltaan työelämälähtöistä ja soveltavaa. Se liittyy joustavasti pedagogiseen toimintaan luvussa xx esitetyllä mallilla. T&K –toiminnan tavoitteena on tuottaa uusia toimintatapoja ja sosiaalisia innovaatioita sekä kehittää aktiivista kansalaisyhteiskuntaa.

HUMAKin strategisen johtamisen malli

Kuviossa 1 kuvataan HUMAKin koko toiminta. Pedagogisen toiminnan prosessit sijoittuvat kuviossa ydinprosesseihin. Niitä ovat **perusopetusprosessit**, joista vastaa POP-tiimi, sekä **aikuiskoulutusprosessit**, joista vastaa AIKO-tiimi. Jokaiselle prosessille on nimetty vastuullinen henkilö, prosessin omistaja, jonka tehtävänä on seurata omalta osaltaan prosessien toimivuutta. Pedagogisen toiminnan prosesseja kuvataan tarkemmin seuraavassa luvussa.

Kuvio 1 HUMAKin strategisen johtamisen malli

2 PEDAGOGINEN LAADUNVARMISTUS

Prosessitoiminta

Humanistisen ammattikorkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmän ja laatutoiminnan kehittäminen on kytketty tiiviisti strategian kehittämistyöhön. Pedagogisen strategian ja pedagogisen toiminnan toteuttaminen perustuu HUMAKin strategiaa ja sen konkretisointiin arjen toimintaan ohjaaviksi prosesseiksi. Prosessien tavoitteena on saada paremmin käyttöön prosessien toimintaan osallistuvien osaamista, löytää toiminnan kehityspolut, motivoida henkilöstöä, lisätä vaikutusmahdollisuuksia ja kaiken lopputuloksena lisätä HUMAKin opiskelijoiden, sidosryhmien ja asiakkaiden saamaa palvelua ja tuotteiden laatua. Prosessitoiminta on yhteistyötä ja -toimintaa. Yhteistoiminta muodostuu yksittäisistä toiminnoista tai tapahtumista, jotka muodostavat loogisen ketjumaisen kokonaisuuden.

Prosesseja hallitaan ja johdetaan kokonaisuutena. Eri toimijoille on määritelty vastuu- ja toiminta-alueet. Prosesseihin liittyvät mittarit tulevat luonnostaan prosessien eri osiin ja eri vaiheisiin, eivätkä ne ole irrallisia ja erillään prosesseista.

Pedagogisen toiminnan prosesseja ovat ydinprosesseina **perusopetusprosessit**, joista vastaa POP-tiimi, sekä **aikuiskoulutusprosessit**, joista vastaa AIKO-tiimi. Jokaiselle prosessille on nimetty vastuullinen henkilö, prosessin omistaja, jonka tehtävänä on seurata omalta osaltaan prosessien toimivuutta.

PERUSOPETUSPROSESSIT

Ohjausprosessi

Ohjausprosessi tukee opiskelijan persoonallisen ammattitaidon kehittymistä. Hops-ohjaus auttaa opiskelijaa rakentamaan opiskelusuunnitelmansa siten, että opiskelu etenee tutkinnon laajuutta vastaavassa ajassa. HOPS perustuu voimassa olevalle opetussuunnitelmalle. Opiskelijalla on tasainen opintopistekertymä ja hän valmistuu tutkinnon laajuutta vastaavassa ajassa. Opiskelijan ammatillinen kasvu ja kehittyminen näkyvät päättöportfoliossa. Pof-ohjaus antaa valmiuksia opiskelijan urasuunnittelulle. Tavoitteena on, että opiskelija saa tarvitsemansa ohjauspalvelut hyvän ammattitaidon saavuttamiseksi ja tätä kautta työelämäänsä valmistuu alaa osaavia ammattilaisia. Ohjaus perustuu voimassa olevaan opetussuunnitelmaan ja organisaation linjauksiin.

Opetussuunnitelmaprosessi

Prosessin tavoitteena on luoda työelämäläheinen, osaamisperustainen, ymmärrettävä ja opiskelijan yksilöllistä ammatillista kasvua ohjaava opetussuunnitelma. Opetussuunnitelman kriittiset menestystekijät ovat 1) tietoisuus työelämän odotuksista ja tarpeista, 2) osaava henkilöstö suunnittelemassa ja toteuttamassa opetussuunnitelmaa, 3) opetussuunnitelman kirjoittaminen ammatillisen kasvun näkökulmasta, 4) opiskelijavalinnassa samat painotukset kuin opetussuunnitelmassa, 5) palautteen kokoaminen ja analysointi voimassa olevasta opetussuunnitelmasta ja 6) siirtymävai-

heidän hallinta. Prosessille on asetettu odotus reagoida joustavasti - opetustyötä ohjaavat määräykset huomioiden - työelämän muutoksiin ja järjestää koulutusta työelämän tarpeiden mukaisesti.

Opetustarjonnan suunnittelu

Opetustarjonnan tulee olla määrällisesti ja laadullisesti tarkoituksenmukainen ja noudattaa voima- saolevaa opetussuunnitelmaa. Vuosittaisen opetustarjonnan suunnittelun aikataulu ja toimintatapa ovat yhdenmukaiset. Opetustarjonta suunnitellaan ja toteutetaan yksiköissä kampusten välisellä yhteistyöllä. Vuosittaisesta opetustarjonnasta tiedotetaan opiskelijoita oikea-aikaisesti.

Opetustarjonnan toteuttaminen

Tavoitteena on, että opetustarjonta toteutuu suunnitellulla tavalla, opiskelijat saavat laadukasta opetusta ja he saavuttavat opintojaksoille asetetut oppimistavoitteet. Suoritusten arviointi toteutuu arviointiohjeiden mukaisesti, opiskelijat saavat arvioinnit ajoissa ja se antaa palautetta heidän oppimisestaan. Opetuksen toteuttamisesta kerätty palaute huomioidaan opintojakson ja opetustarjonnan kehittämisessä. Lukujärjestys valmistuu vähintään kuukautta ennen opetuksen alkua. Opetukseen saadaan käyttöön tarkoituksenmukaiset tilat. Tuntiopetuksen budjetointi on realistinen ja tukee opetuksen laatua.

Opinnäytetyöprosessi

Opinnäytteen tavoitteena on kehittää ja osoittaa opiskelijan valmiuksia soveltaa tietojaan ja taitojaan ammattialaansa liittyvässä asiantuntija- tai kehittämistehtävässä. Työelämän tutkimus- ja kehittämistoiminta mahdollistaa työelämälähtöisten opinnäytetöiden syntymisen. Opiskelijan ohjauksen pitää olla riittävää ja toimivaa. Tavoitteena on, että suurin osa opinnäytetöistä ovat työelämälähtöisiä ja hankkeistettuja.

Harjoitteluprosessi

Harjoitteluprosessin tehtävänä on ylläpitää ja kehittää yhtä Humakin oppimisympäristöä, harjoitella työelämässä, sekä varmistaa, että ammattikorkeakoululain mukainen ammattitaitoa edistävä harjoittelu toteutuu. Harjoittelu tukee opetussuunnitelman tavoitteita. Harjoittelun tulee olla yhteydessä hopsaus- ja urasuunnitteluprosesseihin. Harjoittelu tukee opiskelijan ammatillisen kasvun prosessia. Laadukkaiden harjoitteluiden kautta saadaan työelämään alaa osaavia ammattilaisia sekä vahvistetaan Humakin työelämäläheisyyttä.

Kv. liikkuvuusprosessi

Prosessin tavoitteena on ylläpitää ja kehittää Humakin kv-liikkuvuutta ja varmistaa tavoitesopimuksen mukaisten määrällisten ja laadullisten tavoitteiden toteutuminen. Kv-liikkuvuus tukee opetussuunnitelmatyön, TKI- ja aikuiskoulutustoiminnan kehitystyötä sekä opiskelijan ammatillisen kasvun prosessia. Tavoitteena on myös opettajien ja henkilökunnan kansainvälisyys- ja monikulttuurisuustaitojen kehittäminen sekä ammattikorkeakoulun painoarvon lisääminen kansainvälisellä kentällä.

AIKUISKOULUTUSPROSESSIT

Avoimen ammattikorkeakoulun prosessi

Avoimen amk:n tavoitteena on edistää elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia ja tarjota kaikille kiinnostuneille väylä ammatillisten valmiuksien parantamiseen ja osaamiseen lisäämiseen, iästä ja pohjakoulutuksesta riippumatta. Avoimen AMKn tarjonta vastaa alueelliseen ja valtakunnalliseen kysyntään. Painopisteet ovat opetustarjonnan suunnittelussa, sisäisessä ja ulkoisessa markkinoinnissa, kurssien toteutuksessa sekä opiskelijoiden neuvonta- ja ohjauspalveluissa. Avoimen AMKn profiilia nostetaan osana HUMAKin aikuiskoulutusta.

Erikoistumisopintojen prosessi

Prosessin tavoitteena on tarjota kaikille kiinnostuneille ammatillisen perustutkinnon suorittaneille mahdollisuuksia ammatillisen osaamisen laajentamiseen ja syventämiseen. Erikoistumisopintojen tarjonta vastaa alueelliseen ja valtakunnalliseen kysyntään. Kiinnitetään huomio resurssien kohdentamiseen, opetustarjonnan suunnitteluun, sisäiseen ja ulkoiseen markkinointiin, kurssien toteutukseen ja opiskelijoiden neuvonta- ja ohjauspalveluihin. Vastatakseen työelämän tarpeisiin erikoistumisopintojen prosessin on oltava joustava.

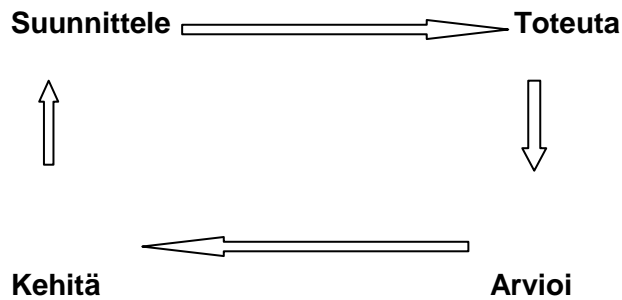
Ylemmän amk-tutkinnon prosessi

Prosessi tukee opiskelijan asiantuntijaksi kehittymistä ja auttaa saavuttamaan tutkinnolle asetetut tavoitteet sekä mahdollistaa valmistumisen tutkinnon laajuutta vastaavassa ajassa. Prosessi edesauttaa toimialamme työelämän ja tutkinnon välistä vuorovaikutusta. OPS on työelämäläheinen, perustehtävältään ja –tavoitteiltaan tarkoituksenmukainen sekä palaute, resurssi- ja reflektointivaiheet läpikäynyt. HOPS on joustava työkalu ja työpaikat on sitoutettu oppimisprosessiin mukaan. Opintokokonaisuudet mahdollistavat tutkivan ja kehittävän työtteen omaksumisen. Palautteeseen reagointi on nopea ja innovatiivista. Työelämän tulee saada osaavia asiantuntijoita, joka vaatii joustavaa reagointia työelämän muutoksiin.

Pedagogisten prosessien parantaminen

Pedagogisten prosessin parantaminen on prosessin omistajan ja prosessitiimin tai –ryhmän tehtävä. Prosessin toimintakyky arvioidaan ja prosessille määritellyt mittarit tuottavat tietoa prosessin sujuvuudesta ja tehokkuudesta. Prosessin omistaja huolehtii prosessin arvioimisesta ja sen raportoinnista ja parannustoimenpiteiden suunnittelusta, toteutuksesta ja niiden arvioimisesta. Prosessin omistajaa parannusprosessissa auttaa prosessin tiimi tai ryhmä sovitun toimenkuvan mukaisesti. Prosessitiimi tai –ryhmä suorittaa vuosittain prosessin arvioinnin.

Prosessin parantaminen perustuu HUMAKissa jatkuvan parantamisen periaatteeseen ja malliin :

Palautejärjestelmä

HUMAKin palautejärjestelmä on osa prosessimaista työskentelyä. Pedagogisten prosessien kuvaukset sisältävät ohjeet siitä, miten toimintaa suunnitellaan, miten sitä toteutetaan, miten toteutunutta toimintaa arvioidaan sekä miten toiminnan kehittäminen toteutetaan. Toimintaperiaatteena on prosessien jatkuva kehittäminen. Palautteet ja niihin liittyvät mittarit kytketään suoraan prosesseihin, toimintakokonaisuuksiin ja toiminnanohjaukseen. Niiden avulla saadaan tietoa tavoitteiden toteutumisesta ja strategian onnistumisesta kohden HUMAKin vision toteutumista.

Pedagogisissa prosesseissa kerätään palautetta:

- 1) Lukuvuosikyselyillä
- 2) Oppimisympäristökohtaisilla palautemuodoilla
- 3) Muilla mahdollisilla palautemuodoilla

3 TAVOITTEENA OSAAJIEN KOULUTTAMINEN

Eurooppalainen viitekehys taustalla

HUMAKissa annettavan koulutuksen yleisenä tavoitteena on kouluttaa laaja-alaisten inhimillisten yhteyksien taitajia, joilla on tutkiva työote ja jotka kykenevät kehittämään ammattipätevyyttään muuttuvan työelämän vaatimuksien mukaisesti. Lisäksi HUMAKin eri koulutusohjelmien yleisemmät kompetenssikuvaukset sekä opintojaksojen sisältämät osaamistavoitteet ovat lähtökohtaisesti sidoksissa Eurooppalaiseen korkeakoulututkintojen viitekehykseen (European Qualifications Framework EQF). Kyseisen viitekehyksen keskiössä on erityisesti tutkintojen tuottama osaaminen, joka määritetään tutkinnoille asetettujen osaamistavoitteiden (ie. tiedot, taidot ja kompetenssit) kautta. Viitekehyksessä kuvataan myös kaikkien tutkintojen tuottamat yleiset oppimistulokset sekä kompetenssit. Alemmat AMK – tutkinnot sijoittuvat kyseisessä viitekehyksessä tasolle kuusi (6), ja ylemmät AMK – tutkinnot tasolle seitsemän (7). Kullakin tasolla kompetensseja on määritelty sekä tietojen, taitojen että pätevyyden osalta. Tason 6 olennaiset oppimistulokset on määritelty tietojen hallinnan näkökulmasta edistyneiksi työ- tai opintoalan tiedoiksi, joihin liittyy teorioiden ja periaat-

teiden kriittistä ymmärtämistä. Taitojen ollessa kyseessä tavoitteena ovat mm. edistyneet taidot, jotka osoittavat asioiden hallintaa ja kykyä innovaatioihin. Tasolla 7 oppimisen tavoitteena ovat esimerkiksi tietojen osalta pitkälle erikoistuneet, osittain työ- tai opintoalan huippuosaamista vastaavat tiedot, joita käytetään itsenäisen ajattelun ja/tai tutkimuksen perustana. Lisäksi tiedollisena tavoitteena on alan ja eri alojen rajapintojen tietoihin liittyvien kysymysten kriittinen ymmärtäminen.

Koulutusohjelmakohtainen osaaminen

Jokaisella koulutusohjelmalla on lisäksi oma profiilinsa sekä määritellyt kompetenssitavoitteensa, jotka perustuvat työelämän sekä valtakunnallisesti määriteltyihin eri koulutusalojen ammattikorkeakoulutuksen kompetenssivaatimukseen. Taulukoista 1, 2 ja 3 näkyvät Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön, Kulttuurituotannon sekä Viittomakielentulkin koulutusohjelmien kompetenssikuvaukset.

TAULUKKO 1. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelman kompetenssikuvaukset.

Koulutusohjelmakohtaiset kompetenssit	Osaamisalueen kuvaus
Pedagoginen osaaminen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Opiskelija ymmärtää kasvatuksen ja kehityksen lainalaisuudet sekä kykenee soveltamaan tätä tietoa käytännössä. ▪ Opiskelija ymmärtää kansalaistoiminnassa ja nuorisotyössä käytettävien kasvatuksellisten menetelmien tietoperustan, ja hän osaa käyttää ja kehittää erilaisia toimintaympäristöön sopivia toiminnan ohjauksen menetelmiä.
Kehittämisaosaaminen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Opiskelija osaa suunnitella, organisoida, toteuttaa ja arvioida erilaisia projekteja ja työskennellä projektimaisesti erilaisissa työyhteisöissä. ▪ Opiskelijalla on valmiuksia tutkivan, kokeilevan, kehittävän ja arvioivan työotteen käyttöön omalla työ- ja ammattialalla.
Yhteisöllinen osaaminen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Opiskelija ymmärtää ryhmädynamiikan ja ryhmäprosessien merkityksen ja osaa soveltaa tietoa työskennellessään erilaisissa yhteisöissä aina järjestökentästä virtuaalisiin yhteisöihin. ▪ Opiskelijalla on kyky ohjata eri-ikäisistä ihmisistä koostuvia yhteisöjä ja ryhmiä erilaisia osallistavia pedagogisia menetelmiä käyttäen. ▪ Opiskelija osaa hyödyntää toiminnassaan yhteisöjen kasvupotentiaalia ja voimavaroja sekä yhteisöllisyyden että yksilöiden ja yhteisöjen toimijuuden vahvistamiseksi. ▪ Opiskelija osaa toimia moniammatillisissa tiimeissä.
Yhteiskunnallinen osaaminen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Opiskelija tuntee yhteiskunnan rakenteet ja toimintamekanismit sekä erilaiset palvelujärjestelmät ja osaa tarkastella yhteiskunnan eri ilmiöitä sekä paikallisella, kansallisella että kansainvälisellä tasolla. ▪ Opiskelija tiedostaa kansalaistoiminnan ja nuorisotyön merkityksen yhteiskunnassa ja tuntee julkisen sektorin toimintakäytäntöjen lisäksi myös järjestötoimintaa. ▪ Opiskelija tuntee erityisesti nuorten elinolojen kokonaisuuden ja sosiaalisten ongelmien syntymekanismit ja osaa toimia nuoren osallisuuden ja kansalaisuuden vahvistajana. ▪ Opiskelija ymmärtää kulttuurienvälisen kasvatuksen yleiset päämäärät ja osaa hyödyntää sitä omassa kasvatustyössään sekä hallitsee työskentelyn monikulttuurisissa työyhteisöissä.

TAULUKKO 2. Kulttuurituotannon koulutusohjelman kompetenssikuvaus

Koulutusohjelmakohtaiset kompetenssit	Osaamisalueen kuvaus
Kulttuurin toimintaympäristön tuntemus	<p>Opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ tuntee kulttuurin ja eri taiteenalojen ajankohtaiset virtaukset ja niiden historiallisen taustan. ▪ kykenee tunnistamaan ja erittelemään kulttuurisia ilmiöitä ja suhdettaan niihin. ▪ hahmottaa kulttuurialan ammattikentän sekä kykenee seuraamaan sitä niin median, tutkimuksen kuin ajankohtaisen keskustelunkin tasolla. ▪ tuntee kulttuurihallinnon ja -politiikan rakenteet ja osaa toimia niissä. ▪ ymmärtää julkisen, kolmannen, liiketoiminnallisen ja yrittäjyyssektorin toimintamuodot sekä hahmottaa näiden tulevaisuuden keskeisiä kehityslinjoja. ▪ osaa analysoida ja kehittää omaa ammatillista identiteettiään tuottajana.
Kulttuurituotannon liiketaloudellinen osaaminen	<p>Opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ hallitsee oman alansa taloussuunnittelun, budjetoinnin ja talousseuranan sekä tuntee näitä ohjaavan lainsäädännön. ▪ hallitsee kulttuurituotteen rahoituksen suunnittelun ja toteutuksen. ▪ hallitsee markkinoinnin ja tiedottamisen perusteet kulttuurituotannon näkökulmasta. ▪ tuntee kaupallisesti kannattavan tuotteistamisen prosessin luovalla toimialalla.
Tuottamisprosessien hallinta	<p>Opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ kykenee luomaan monialaisia toimijaverkostoja sekä organisoimaan ja johtamaan tuotantoprosesseja kulttuurialalla. ▪ tuntee projektisuunnittelun ja -toteutuksen vaiheet ja organisoinnin periaatteet kulttuurialalla. ▪ tuntee kulttuurituotannon juridiset perusteet ja osaa soveltaa niitä tuotannollisissa tehtävissä. ▪ hallitsee alalla tarvittavat viestintä- ja mediataidot. ▪ tuntee esitys- ja tuotantotekniikan sekä mediateknologian perusteet ja osaa soveltaa niitä tuotannollisissa tehtävissä. ▪ osaa tutkia ja kehittää tuottamisprosessin eri vaiheita.

TAULUKKO 3. Viittomakielentulkin koulutuksen kompetenssikuvaus

Koulutusohjelmakohtaiset kompetenssit	Osaamisalueen kuvaus
Tulkin työkielten osaaminen	<p>Opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> • omaa yleisen kielitieteellisen tajun käsitellä kieliä sekä hallitsee toimivan kaksikielisyyden periaatteet • hallitsee työkielensä ammattiin vaadittavalla tavalla • hallitsee kulttuurien välistä viestintää ja tuntee suomenkielisen ja viitto-

	makielisen kulttuurin erityispiirteet
Kääntämisen ja tulkkauksen osaaminen	Opiskelija <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee kääntämisen ja tulkkauksen prosessin sekä kääntämiseen ja tulkkaukseen liittyvät selviytymisstrategiat • osaa soveltaa tietojaan ja taitojaan erilaisissa viestintä- ja tulkkauksilanteissa • hallitsee skemaattisen ajattelun
Tulkkauksilanneosaaminen	Opiskelija <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee ammattitaidon perustana olevat suunnittelu-, arviointi- ja sosiaaliset taidot sekä teknistaidollisen osaamisen • hallitsee asiakaspalvelutaidot sekä tulkin työkäytännöt erilaisissa viittomakielentulkin toimintaympäristöissä ottaen huomioon erilaiset asiakkaat ja tulkkauksilanteet • toimii ammattieettisten periaatteiden mukaisesti.

Edellä kuvattujen yleiskompetenssikuvausten kanssa yhdenmukaisesti myös opetussuunnitelmissa oppimisen tavoitteet on kuvattu tarkemmin määriteltynä osaamisen kehittymisen tavoitteina. Osaaminen sisältää tässä tapauksessa sekä tietojen että taitojen oppimisen. Kuten edellä jo todettiin, HUMAKin eri koulutusohjelmien tavoitteena on kaiken kaikkiaan laaja-alaisten asiantuntijoiden kouluttaminen. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelmassa asiantuntijuus kohdistuu kansalaistoiminnan, järjestö- ja nuorisotyön moninaisilla työkentillä vaadittavaan osallistavaan yhteisökasvatukselliseen osaamiseen. Kulttuurituotannon koulutusohjelman yleistavoitteena on puolestaan taide- ja kulttuuriorganisaatioiden, kulttuuritapahtumien, kulttuuri- ja taideprojektien ja produktioiden tuotannollisiin tehtäviin liittyvä osaaminen. Viittomakielentulkin koulutusohjelman pääasiallisena tavoitteena on sellaisten asioiden ja opiskelutulkkien sekä kääntäjien kouluttaminen, jotka ovat tulkkauksen, kääntämisen, ihmisten välisen vuorovaikutuksen ja kommunikaation ammattilaisia.

YAMK – tutkinnot ja osaaminen

HUMAKin ylempään korkeakoulututkintoon johtavia koulutusohjelmia ovat Viittomakielialan tulkkitoiminnan, Järjestö- ja nuorisotyön ja Kulttuurituotannon koulutusohjelmat, sekä eurooppalaisena yhteistoteutuksena tuotettava Degree Program of Sign Language Interpreting-koulutusohjelman (EUMASLI). Lisäksi syksystä 2010 alkaen HUMAKissa on mahdollista opiskella myös järjestö- ja nuorisotyön kansainvälisessä YAMK – tutkintoon johtavassa koulutusohjelmassa (Degree Programme in Youth Work and Social Equality).

Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon valtakunnallisesti määritellyt kompetenssivaatimukset löytyvät taulukosta 4. EQF- viitekehysten tuomien reunaehtojen lisäksi nämä ovat niitä pohjavaati-

muksia, joiden perusteella kunkin HUMAKin ylemmän korkeakoulututkinnon opetussuunnitelmien rakenne ja tarkemmat eri opintojaksoihin liittyvät osaamisen tavoitteet on määritelty.

TAULUKKO 4. YAMK –tutkinnon yleiset kompetenssivaatimukset

OSAAMISPROFIILI	Osaamisalueen kuvaus, Ylempi AMK-tutkinto
ITSENSÄ KEHITTÄMINEN	<p>Opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ osaa monipuolisesti ja systemaattisesti arvioida omaa osaamistaan ja asiantuntijuuttaan sekä määritellä osaamisensa kehittämistarpeita ▪ kykenee jatkuvaan oppimiseen sekä ymmärtää ja ohjaa tavoitteellisesti omaa oppimisprosessiaan ▪ kykenee yhdessä oppimiseen ja opitun jakamiseen erilaisissa asiantuntijayhteisöissä ▪ kykenee toiminaan aloitteellisesti sekä ennakoimaan muutoksia ja muutostarpeita ▪ osaa suunnitella, organisoida ja kehittää omaa toimintaansa
EETTINEN OSAAMINEN	<p>Opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ osaa soveltaa oman alansa arvoperustaa ja ammattieettisiä periaatteita asiantuntijana ja työelämän kehittäjänä ▪ ottaa vastuun omasta toiminnastaan ja toimii sovittujen toimintatapojen mukaisesti ▪ osaa soveltaa kestävän kehityksen periaatteita omassa toiminnassaan ja tuntee organisaationsa yhteiskuntavastuun ▪ osaa ottaa muut huomioon toiminnassaan ja tehdä ratkaisuja ottaen huomioon yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmat
VIESTINTÄ- JA VUOROVAIKUTUSOSAAMINEN	<p>Opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ kykenee toisten kuuntelemiseen sekä asioiden kirjalliseen, suulliseen ja visuaaliseen esittämiseen erilaisille kohderyhmille ▪ osaa toimia erilaisissa viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa sekä osaa organisoida ja luoda ammatillisia verkostoja ▪ ymmärtää ryhmä- ja tiimityöskentelyn periaatteet ja osaa työskennellä yhdessä toisten kanssa monialaisissa työryhmissä sekä johtaa niitä ▪ osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknikkaa omassa työssään
KEHITTÄMISTOIMINNAN OSAAMINEN	<p>Opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ osaa hankkia ja käsitellä oman asiantuntijuusalueen ja lähialueiden tietoa sekä kykenee kriittiseen tiedon arviointiin ja kokonaisuuksien hahmottamiseen sekä uuden tiedon luomiseen ▪ hallitsee tutkimus- ja kehitystoiminnan menetelmiä sekä osaa itsenäisesti toteuttaa alaa kehittäviä tutkimus- ja kehittämishankkeita ▪ tuntee projektitoiminnan osa-alueet, osaa toimia projektitehtävissä ja johtaa niitä ▪ toimii aloitteellisesti ja kehittävän työtavan mukaisesti sekä osaa käynnistää ja toteuttaa muutosprosesseja ▪ kykenee luovaan ja innovatiiviseen ongelmanratkaisuun ja päätöksentekoon työssään ▪ osaa käynnistää kannattavia ja asiakaslähtöisiä kehittämistoimintoja ▪ osaa ohjata ja kouluttaa toisia
ORGANISAATIO- JA YHTEISKUNTAOSAAMINEN	<p>Opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ tuntee oman alansa organisaatioiden yhteiskunnallis-taloudellisia yhteyksiä

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tuntee ja osaa hyödyntää yhteiskunnallisen vaikuttamisen mahdollisuuksia ▪ tuntee työelämän toimintakulttuuria ja kykenee osallistumaan organisaatioiden toiminnan koordinointiin, kehittämiseen ja johtamiseen ▪ osaa arvioida työyhteisön toimintaa sekä suunnitella, organisoida ja kehittää toimintaa työelämän muuttuvissa tilanteissa ▪ kykenee hahmottamaan laajoja kokonaisuuksia ja asioiden välisiä syy-seuraussuhteita sekä kykenee toimimaan rajallisen tiedon pohjalta monialaista osaamista vaativissa tilanteissa
KANSAINVÄLISYYSOSAAMINEN	<p>Opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ omaa oman alan työtehtävissä ja niissä kehitymisessä tarvittavan yhden tai kahden vieraan kielen kirjallisen ja suullisen taidon ▪ ymmärtää kulttuurieroja ja kykenee toimimaan kansainvälisessä työ- ja toimintaympäristössä ▪ osaa soveltaa oman alansa kansainvälistä tietoa ja osaamista ▪ omaa yleiskuvan ammatillisen tehtäväalueen asemasta ja merkityksestä kansainvälisessä toimintaympäristössä

Kansainvälisyysosaaminen

Eri koulutusohjelmien osaamistavoitteiden lisäksi kaikkiin HUMAKin tutkintoihin liittyy myös kansainvälisyysosaaminen.

Järjestö- ja nuorisotyön yksikössä tämä tarkoittaa kolme linjausta: kommunikaatiotaitojen kehittämistä, kansalaistoiminnan ja nuorisotyöhön liittyvien innovaatioiden välittämistä eurooppalaisesti ja maailmanlaajuisesti sekä globaalia vastuuta kantavien yhteisöjen toimintaan osallistumista. Kommunikaatiotaitojen kehittäminen näkyy HUMAKissa kieliohjelmana sekä kansainvälisyyteen ja monikulttuurisuuteen liittyvinä opintoina.

HUMAKin kansainvälisen toiminnan strategian mukaisesti Kulttuurituotannon yksikkö puolestaan pyrkii kehittämään kansainvälisiä toimintojaan keskittymällä liikkuvuuden, rekrytoinnin, tutkimus- ja kehitystyön ja kotikansainvälistymisen tehostamiseen. Liikkuvuuden osalta pyritään opiskelija ja opettajavaihdon kasvattamiseen lisäämällä vaihtotoiminnan markkinointia koulutusyksiköissä sekä opetussuunnitelmatyötä kehittämällä.

Viittomakielialan yksikön kansainvälinen toiminta liittyy viittomakieleen, viittomakielen tulkkaukseen ja kääntämiseen sekä koko viittomakielialan kehittämiseen sekä tulkkipalveluiden toteutumiseen yhteistyömaissa. Normaalien opiskelija ja opettajavaihtojen lisäksi painotus on opetussuunnitelman kehittämisessä, erilaisissa yhteisissä projekteissa ja hankkeissa yhdessä muiden eurooppalaisten tulkkipalveluiden ja viittomakieliyhteisöjen kanssa. Ulkomailla tapahtuva harjoittelu antaa hyvät mahdollisuudet laadukkaasti ammattitaidon saavuttamiseen. Suomen viittomakielinen yhteisö on määrällisesti pieni ja sen resurssit eivät riitä tarjoamaan kaikille viittomakielialan opiskelijoille harjoittelupaikkoja. Kansainvälinen harjoittelu sekä suuntautumisopinnot kansainvälisessä toimintaympäristössä tarjoavat mahdollisuuden viittomakieliseen yhteisöön ja paikalliseen tulkkipalveluun tutustumiseen, sekä eri maiden viittomakielten ja kansainvälisen viittomisen opiskeluun.

4 OPPIMISPROSESSI JA SEN OHJAAMINEN

Oppimiskäsitys

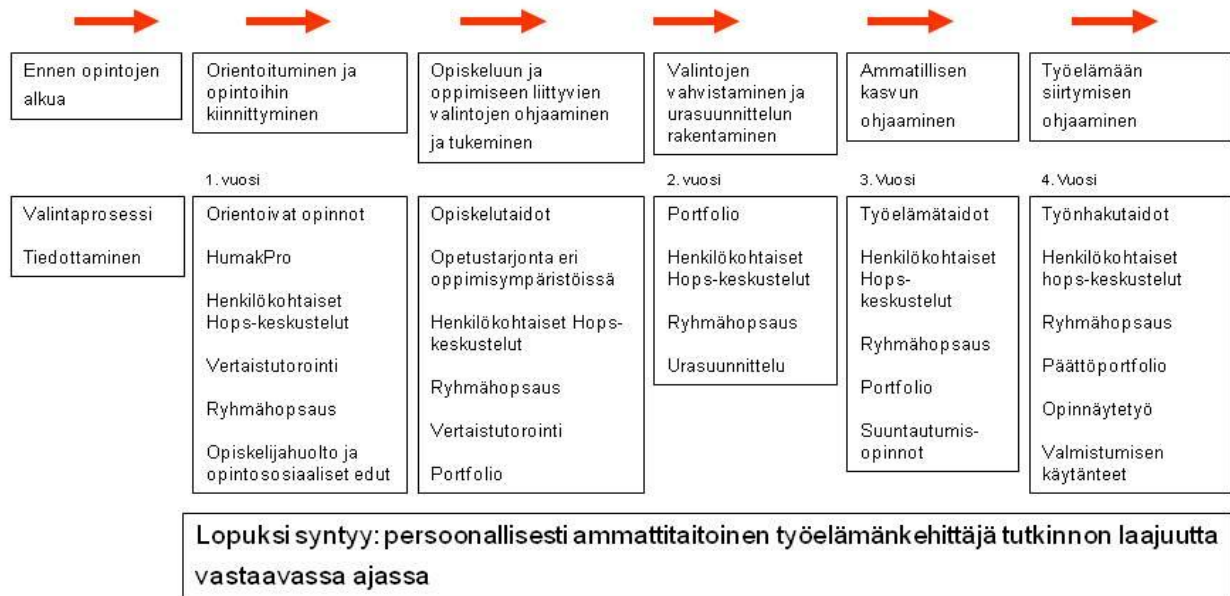
HUMAKin koulutustoiminta perustuu humanistiseen ihmiskäsitykseen, jossa korostuu näkemys yksilöstä ainutlaatuisena ja arvokkaana. Lisäksi korostetaan oppijan omien kokemusten ja elämysten merkityksellisyyttä sekä oppimisen sosiaalista luonnetta alan ammattilaiseksi, osaajaksi kehittymisessä. Sosiokonstruktivistiseen oppimisnäkemykseen perustuvan HUMAK -pedagogiikan lähtökohtana on omat vahvuutensa tiedostava oppija, joka kehittyy itseohjautuvana ja sosiaalisena toimijana. Opiskelija ottaa vastuun oppimisestaan, hän arvioi omia kehittymistarpeitansa, selkiinnyttää osaamisensa tavoitteita, tekee päätöksiä ammatillisen kasvunsa suuntaviivoista opetussuunnitelman puitteissa sekä arvioi koko ajan myös omaa oppimistaan. Pedagogiikassa korostuvat tutkiva oppiminen ja sen luova soveltaminen, tuen antaminen ja ohjaaminen. Tämän mahdollistavat erilaiset oppimistavat ja oppimisympäristöt. HUMAK -pedagogiikan käytännön toteuttamiseksi HUMAKissa on kehitetty kolme rakenteellista tukijalkaa: ohjauksetännöt, virtuaalikampus Hunet ja autenttisiin oppimistilanteisiin sidottu harjoittelujärjestelmä.

Ohjaus ammatillisen kasvun tukena

Humanistisessa ammattikorkeakoulussa opintojen ohjaus on prosessi, joka kestää koko opiskelun ajan. Holistisen ohjausnäkökulman mukaisesti ohjauksen tavoitteena on tukea kokonaisvaltaisesti opiskelijan ammatti-identiteetin kehittymistä ja saada hänet sitoutumaan opintoihinsa yksilöllisten oppimistarpeittensa motivoimana. Tavoitteena on myös opiskelijan itseohjautuvan opiskelun tukeminen rohkaisemalla, innostamalla ja kyseenalaistamalla opiskelijan tekemiä valintoja ja neuvottelemalla yhteisesti erilaisista vaihtoehdoista ja ratkaisuista.

Opiskelijaohjauksen painopiste muuttuu opintojen aikana. Ensimmäisessä vaiheessa olennaisinta on edistää opiskelijan sitoutumista opintoihin ja orientoida häntä ammattialaan sekä ohjata ja tukea opiskelijaa opiskeluun ja oppimiseen liittyvien valintojen tukemisessa. Opintojen keskivaiheilla keskitytään opiskeluun ja oppimiseen liittyvien valintojen ohjaamiseen ja tukemiseen sekä opiskelijan tekemien valintojen vahvistamiseen ja urasuunnittelun kysymyksiin. Opintojen loppuvaiheen ohjaus rakentuu ammatillisen kasvun kysymysten ympärille ja työelämään siirtymisen ohjaamiseen.

Ohjausprosessin vaiheet

© Humanistinen ammattikorkeakoulu

Kuvio 2. Ohjausprosessin vaiheet

Kuten kuviosta 2 voi havaita, HUMAKissa opiskelija saa säännöllisesti ja omien tarpeidensa mukaisesti sekä yksilö- että ryhmäohjausta. Ohjauksen ydin on opiskelijan ja ohjaajan välinen toimiva vuorovaikutussuhde ja rakentava palaute. Ohjausta toteutetaan käytännössä sekä kontakti- että verkko-ohjauksena pääosin virtuaalikampus Hunetin avulla. Opiskeluun ja ammatilliseen kasvuun liittyvästä ohjauksesta kantaa vastuuta jokaiselle opiskelijalle erikseen nimetty henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman ohjaaja eli hopsaaja sekä koulutusyksikön muut opettajat, opintosihteri, harjoittelun ohjaaja sekä opiskelijatutorit vertaisohjaajina.

HUMAKissa harjoittelun ohjaajiksi on nimetty opintojaksosta vastaavat lehtorit eli opintojaksovas- taavat sekä työpaikoilla olevat koulutetut harjoittelun ohjaajat. Kampusten harjoittelusta vastaavat lehtorit huolehtivat harjoittelusopimuksista, yhteydenpidosta ja työvalmentajakoulutuksen järjestä- misestä. Opiskelija saa kirjalliset ohjeet sekä henkilökohtaista neuvontaa harjoittelua varten. har- joittelun ohjaajat toimivat tiiviissä yhteistyössä kampusten ja opiskelijoiden kanssa ja ovat sitoutu- neet yhteisiin tavoitteisiin. Kampusten lehtorit ohjaavat opiskelijoita omaan asiantuntijuuteensa liittyvissä opintojaksoissa ja niiden suorittamisessa. Koulutusyksiköiden kansainvälisyysasioista vastaavat lehtorit ohjaavat opiskelijoita kansainväliseen vaihtoon liittyvissä asioissa. Opinnäytetyö- tä ohjaavat erikseen nimetyt ohjaajat. Erilaisilla mahdollisesti työelämän kanssa toteutettavilla pro-

jekteilla on projektiohjaajansa. Lisäksi opiskelijan tukena toimii vertaisohjaaja eli opiskelijatutor. Koulutetut opiskelijatutorit auttavat uusia opiskelijoita kiinnittymään opiskelijayhteisön jäseniksi. Opiskelijatutorin tehtävin kuuluvat muun muassa uusien opiskelijoiden tutustuttaminen HUMAKiin, vertaistutorointi opintojen aikana, koulutusohjelman markkinointiin osallistuminen, kansainvälisistä opiskelumahdollisuuksista kertominen ja kampukselle tulevista vaihto-opiskelijoista huolehtiminen. Tutorit järjestävät omalla kampuksellaan sekä koko HUMAKissa opiskelijoiden viihtyvyyttä lisäävää toimintaa. Tutorina toimimiseen sitoudutaan koko opintojen ajaksi. Tutorointi on mahdollista opinnollista ja liittyy osaksi tutkintoa. Tutorkoulutuksesta ja -toiminnasta vastaa opiskelijakunta HUMAKO.

Hopsaus ammatillisen kasvun tukena

Jokaiselle opiskelijalle nimetään opintojen alussa henkilökohtainen hopsohjaaja, jonka kanssa opiskelija voi avoimesti keskustella opinnoistaan ja rakentaa opintosuunnitelmansa. Jokaisella opiskelijalla on henkilökohtainen opintosuunnitelma (hops), joka ohjaa opiskelijan opintojen etenemistä. HUMAKin koulutusohjelmien opetustarjonta on suunniteltu siten, että opiskelijalla on mahdollisuus tehdä yksilöllisiäkin valintoja opintojen sisällöistä (opintojaksoista) ja oppimisympäristöistä.

Hopsohjauksen eli hopsauksen tarkoituksena on tukea opiskelijoiden ammatillisen orientaation ja identiteetin kehittymistä ja mahdollistaa opiskelijoiden valmistuminen tutkinnon laajuutta vastaavassa ajassa. Lisäksi hopsauksen tehtävänä on auttaa opiskelijaa kartuttamaan opintojensa edessä ammatilliselle identiteetilleen olennaista osaamista, jonka hän pystyy osoittamaan näyttöportfoliossaan opintojensa päättyessä. Yksilöhopsaukseen varataan jokaiselle opiskelijalle kahdesta kolmeen tuntia lukuvuodessa. Opintojen ohjausta annetaan myös opiskelijaryhmille. Ryhmähopsausta käytetään tarpeen mukaan hopsohjauksen tukena. Henkilökohtaista ohjausta toteutetaan lähi- ja etäohjauksena sekä verkko-ohjauksena.

Portfolio ammatillisen kasvun näyttönä

Opiskelijan ammatillinen kasvu ja kehitys näkyvät parhaiten portfolioissa. Opiskelija rakentaa portfoliotaan koko opintojensa ajan ja saa siihen tukea ja ohjausta hopsauksessa.

Itsearvioinnin taitoja kehittävän portfolion luonne ja sisältö voivat vaihdella suuresti kulloisenkin oppimistilanteen vaatimalla tavalla. Oppimisportfolioissa, joka voi toimia yksittäisen opintojakson arvioinnin välineenä, opiskelija pyrkii dokumentoimaan oppimisprosessin kulkua ja kokoamaan siihen kaikki oppimistehtävät, niiden suunnitelmat ja kaiken muun oppimisprosessiin liittyvän informaation. Opiskelijansa päätteeksi opiskelija kokoaa arvioinnin kohteena olevan päättöportfolion, johon hän sisällyttää parhaiten ammatillista kehittymistään ja kasvuaan kuvaavat näytöt. Päättöportfolioon opiskelija sisällyttää perustelut valitsemilleen töille. Ammatillista osaamista kuvaavien näyttöjen tulee olla relevantteja työelämän ja alalla vaadittavan osaamisen näkökulmasta. Tarkemmat koulutusohjelmakohtaiset ohjeistukset päättöportfolion työstämiseen ja sen arviointiin löytyvät TOLASTA.

Itsearvioinnin ohella portfolio mahdollistaa yhteis- ja vertaisarvioinnin hyödyntämisen osana ammatillisen kasvun prosessia ja sen ohjaamista. Opiskelijan ammatillinen kasvu näkyy myös opinnäytteissä sekä mahdollisesti opintoihin sisältyvissä kehittämisprojekteissa.

Oppimisympäristöt oppimisprosessin ohjaajina

HUMAKin opetustarjonnassa olevia opintojaksoja opiskelija voi opiskella eri oppimisympäristöissä: kontaktiopetuksessa, itsenäisesti suoritettavina opintoina, harjoittelussa/työpaikoilla tapahtuvana oppimisena, projektiopintoina, verkko-opintoina tai näitä yhdistävinä monimuoto-opintoina. Lisäksi opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa opintojaan soveltuvin osin ulkomailla. Sosiaalisen median hyödyntäminen ja erilaisten etäopetusmahdollisuuksien tarjoaminen mahdollistaa yhä enemmän myös aikaan ja paikkaan sitomattoman oppimisen.

Kontaktiopetus HUMAKissa on perinteisen luento-opetuksen ohella opiskelijoiden osallisuutta ja yhteisöllistä oppimista edistävää työskentelyä. Pienryhmäopetusta toteutetaan erilaisina yhteistoinnallisen oppimisen menetelminä, ryhmäohjaus/seminaarityöskentelynä, ongelmaperustaisen oppimisen tutoriaaleina sekä demonstraatioina. Tutustumiskäynnit, opintomatkat, alan traditioon kuuluvat seminaarit ja ekskursionit kuuluvat kiinteänä osana lähiopetukseen, jonka tuntimäärä vaihtelee opintojaksottain. Kampukset käyttävät myös työelämän asiantuntijoita luennoitsijoina ja vierailijoina. Kontaktiopetuksena tarjottu opintojakso sisältää aina myös reflektointia itsenäistä tai pienryhmätyöskentelyä, jolloin lähiopetus ja itsenäinen työskentely lomittuvat.

Opintojakson suorittaminen itsenäisenä työskentelynä mahdollistaa opiskelijalle itsenäisen tiedon hankkimisen, analysoinnin ja uuden tiedon tuottamisen hänelle sopivana ajankohtana. Itsenäisellä työskentelyllä hankittu osaaminen osoitetaan tentillä, etätehtävällä, suunnittelu- tai arviointiraportilla jne. Vaikka työskentely onkin itsenäistä, opiskelijalla on oikeus saada opintoihinsa ohjausta opintojaksosta vastaavalta lehtorilta. Aikuisopiskelijoilla itsenäinen työskentely kiinnittyy luontevasti erilaisiin työelämän ja/tai alan kehittämistehtäviin. Asiantuntijayhteyksillä voidaan luoda myös uusia työelämäyhteyksiä sekä oppimisprojekteja ja kehittämishankkeita.

Harjoittelulla tarkoitetaan alan työpaikoissa tapahtuvaa työn tekemistä ja samalla työn ja/tai työyhteisön toiminnan tutkimista ja kehittämistä. Opiskelija työskentelee tutkivalla työotteella aidoissa ja autenttisissa työelämän toimintaympäristöissä. Opiskelijan käsitys itsestä ammatin edustajana syntyy hänen osallistuessaan erilaisiin ammattialaa edustaviin toimintaympäristöihin ja tutustuessaan näiden toimintakulttuureihin. Tavoitteena on, että työelämässä tapahtuva oppiminen mahdollistaa aikaisemmin hankitun tietoperustan soveltamisen, erilaisissa organisaatioissa ja asiantuntijayhteisöissä oppimisen sekä parhaimmillaan yhteisöllisesti jaetun toimintakäytäntöjen arviointiin perustuvan kehittämistyön. Asiantuntijuuden kehittymisessä yhdistyvät teoreettinen eli muodollinen tietämys, käytännöllinen tietämys sekä opiskelijan itsesääätelytaidot. Jokaisen opiskelijan tulee suorittaa opinnoistaan harjoitteluna vähintään 30 opintopistettä. Opiskelija voi tehdä harjoittelujaksoja henkilökohtaisen opintosuunnitelmansa perusteella ympäri vuoden, myös kesäisin. Harjoittelun tarkempi ohjeistus löytyy harjoittelun käsikirjasta. Aikuisopiskelijoilla muu kuin lähijaksoilla tapahtuva opiskelu on pääsääntöisesti työpaikoilla tai erilaisissa kehittämishankkeissa tapahtuvaa oppimista. Usein harjoitteluun, projektioppimiseen tai itsenäiseen työskentelyyn kiinnittyvät oppimistehävät rakennetaan siten, että ne mahdollisimman pitkälti mahdollistavat oman työn reflektoinnin sekä omaa työtä tai toimialaa tutkivan ja kehittävän toiminnan.

HUMAK tarjoaa opiskelijoilleen myös erilaisia kansainvälisen oppimisympäristön hyödyntämismahdollisuuksia. Näitä ovat kv-vaihto, opiskelu ulkomaisissa korkeakouluissa, työoppiminen sovituisissa ulkomaisissa työoppimispaikoissa, opinto- ja tutustumismatkat ulkomaille, erilaisten tapahtumisen järjestäminen ulkomaisten yhteistyökumppaneiden kanssa sekä osallistuminen kansainvä-

lisiin kehittämis- ja tutkimushankkeisiin. Humanistisen ammattikorkeakoulun kampuksilla on tarjolla ulkomaalaisille vaihto-opiskelijoille englanninkielisiä opintojaksoja. Osa niistä on rakennettu siten, että opiskelijoilla on mahdollisuus suorittaa opintoja myös eri koulutusohjelmissa ja kampuksilla. KV-ympäristössä toteutettavia oppisisältöjä rakennetaan ja kehitetään yhdessä yhteistyöpartnereiden kanssa siten, että ne sopivat mahdollisimman hyvin kaikkien osapuolten opetusohjelmiin.

HUMAKissa opiskelija voi hyödyntää verkkoa oppimisympäristönä tai yhteisöllisen oppimisen mahdollistajana muiden opiskelutapojen rinnalla tai itsenäisesti. Yleensä tietoverkkojen käyttöä hyödyntävä opetus yhdistyy muihin oppimisympäristöihin. Varsinaisessa verkko- /virtuaaliopetuksessa oppimateriaali on verkossa ja opiskelijat ja opettajat ovat yhteydessä toisiinsa verkon välityksellä. Verkkokursseihin liittyy usein kontaktiopetuksena annettava orientaatio.

Oppimisprojekteilla tarkoitetaan opiskelijoiden osaamisen kartuttamiseen ja sovittuun tuotokseen tähtääviä, ajallisesti rajattuja hankkeita. Tavoiteltavaa on, että varsinkin opintojen loppuvaiheessa toteutettavat kehittämisprojektit kiinnittyvät HUMAKin tutkimus- ja kehittämistoimintaan opetuksen ja T&K –toiminnan integrointimallin mukaisesti. Projektit voivat olla tutkimus-, selvitys- tai kehittämistehtäviä, mutta yhtä hyvin palvelun tuottamista tai tapahtuman toteuttamista. Tarkempi ohjeistus projektioppimisesta löytyy projektioppimisen käsikirjasta.

Oppimisen ja ammatillisen kasvun arviointi

Humanistisessa ammattikorkeakoulussa oppimisen ja ammatillisen kasvun arviointi, rakentavan palautteen antaminen ja saaminen ovat oleellinen osa opiskelijan ohjausta. Opiskelijalla on oikeus saada palautetta edistymisestään. Oppimisen arviointi perustuu seuraaviin arvioinnin toimivuuden periaatteisiin:

- Arviointi on selkeää
- Arviointi antaa hyvän kuvan siitä, miten opiskelija on saavuttanut oppimistavoitteet ja mikä opintosuorituksessa on onnistunutta
- Arviointi selkiinntää opiskelijalle käsityksiä hänen opiskelualansa ammatin vaatimuksista ja hänen osaamisesta suhteessa niihin

Arvioinnin laadun mittarina on myös opiskelijan itsetuntemuksen kehittyminen:

- Opiskelija kykenee itsenäisesti arvioimaan omia oppimissuorituksiaan
- Opiskelija kykenee itsenäisesti tekemään valintoja erilaisten oppimistapojen välillä sen mukaan, mikä hänelle henkilökohtaisesti on soveltuvinta kussakin tilanteessa
- Opiskelija kykenee itsenäisesti hahmottamaan ammatillisen tulevaisuutensa opintojensa tarjoamalta pohjalta

Humanistisessa ammattikorkeakoulussa arviointi ja opiskelijan saama palaute on sekä numeraalista että laadullista. Arviointikäytäntöjen taustalla on kehityssuuntautuneen arvioinnin malli, jonka keskeisenä ajatuksena on siirtää huomio tulevaan ja ammatillisen kehityksen kannalta keskeisten asioiden tunnistamiseen.

Arvioinnin tarkoituksena on 1) antaa opiskelijalle palautetta oppimisesta ja ammatillisesta kehityksestä, 2) antaa opettajalle tietoa oppimisen tuloksellisuudesta ja ohjata opintojen suunnittelua sekä 3) antaa työnantajille tietoa opiskelijan ammatillisesta kehitymisestä. Ammatillisen kehittymisen

arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan kykyyn suunnitella työtä, toimia vuorovaikutuksessa yhteisön kanssa, suoriutua itse työstä sekä arvioida työtä kokonaisuutena.

HUMAKin arviointiohjeistus on tämän dokumentin liitteenä (LIITE 1).

5 TKI – TOIMINTA JA PEDAGOGIIKKA

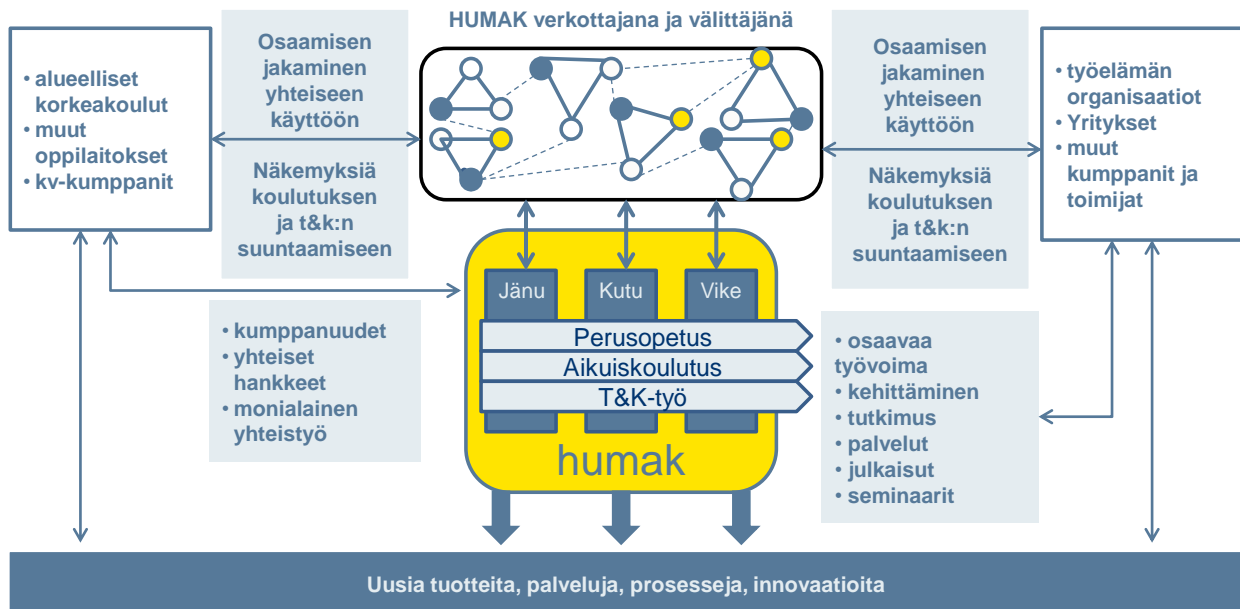
Ammattikorkeakoulun kolmen tehtävän – opetus, aluekehitys ja TKI-toiminta – integrointi toisiinsa on yksi HUMAKin keskeisistä strategisista valinnoista. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan (TKI) ja opetuksen mielekäs yhdistäminen vahvistaa molempia. Pedagogiikan näkökulmasta olennaista on, että opiskelijat saavat sekä nuorten että aikuisten tutkintoon johtavassa koulutuksessa kokemuksia työelämän autenttisista kehittämistehtävistä. Alueellinen kehitystyö on osaavan työvoiman kouluttamista sekä valtakunnallista ja alueellista tutkimus- ja kehitystyötä.

Työelämän kehittäjämalli

HUMAKin tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta (TKI) on luonteeltaan työelämälähtöistä ja soveltavaa. Sen tavoitteena on tuottaa uusia toimintatapoja ja sosiaalisia innovaatioita sekä kehittää aktiivista kansalaisyhteiskuntaa.

HUMAKin TKI-toiminta perustuu työelämän kehittäjämallille, jossa keskeistä on kumppanuudella kehittämisen periaate. HUMAK toimii verkottajana ja välittäjänä suhteessa työelämän organisaatioihin, alueellisiin korkeakouluihin ja muihin oppilaitoksiin sekä kansainvälisiin kumppaneihin. Toiminta perustuu osaamisen jakamiseen ja aktiiviseen vuorovaikutukseen HUMAKin toimialojen työelämän, yritysten ja koulutusorganisaatioiden yhteistyön lisäämiseksi (kts kuvio 3).

HUMAKIN TYÖELÄMÄN KEHITTÄJÄMALLI vuorovaikutusta, kumppanuutta, tuloksia

Kuvio 3. HUMAKin työelämän kehittäjämalli Ritsilää ym. (2007) mukailleen.

HUMAK toimii alueellisesti yhteistyössä kuntien, järjestöjen, läänien, yritysten, alueellisten ammattikorkeakoulujen, yliopistojen ja muiden oppilaitosten kanssa.

Kaikilla yksiköillä on valtakunnalliset neuvottelukunnat. Valtakunnallisiin neuvottelukuntiin on koottu kunkin alan keskeiset valtakunnalliset toimijat. Edustettuina ovat suurimmat kansalaisjärjestöt, suurimmat julkisen sektorin työnantajat, opetusministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö sekä alojen merkittävät työnantajat. Lisäksi kampuksilla voi olla alueellinen neuvottelukunta, jossa on mukana ammattialan keskeisiä edustajia ja osaajia kampuksen vaikutusalueelta. Neuvottelukuntien jäsenillä ja heidän edustamillaan yhteisöillä on pitkä kokemus alan kehittämisestä ja työhön liittyvistä vaatimuksista. Koulutusohjelmien opetussuunnitelmatyössä hyödynnetään työelämän neuvottelukuntien asiantuntemusta. Työelämän edustajien asiantuntemusta käytetään hyväksi myös Humakin toiminnan laadun arvioinnissa.

TKI-toiminnan ja opetuksen integrointimalli

TKI-toiminnan, aluekehityksen ja opetuksen integrointia HUMAKissa on harjoitettu erilaisin tavoin ammattikorkeakoulun toiminnan alusta asti. Opiskelijat ovat suorittaneet harjoitteluja ja projektiopintoja T&K-hankkeissa, tehneet aluekehitysvaikutuksiltaan merkittäviä, hankkeistettuja ja työ-

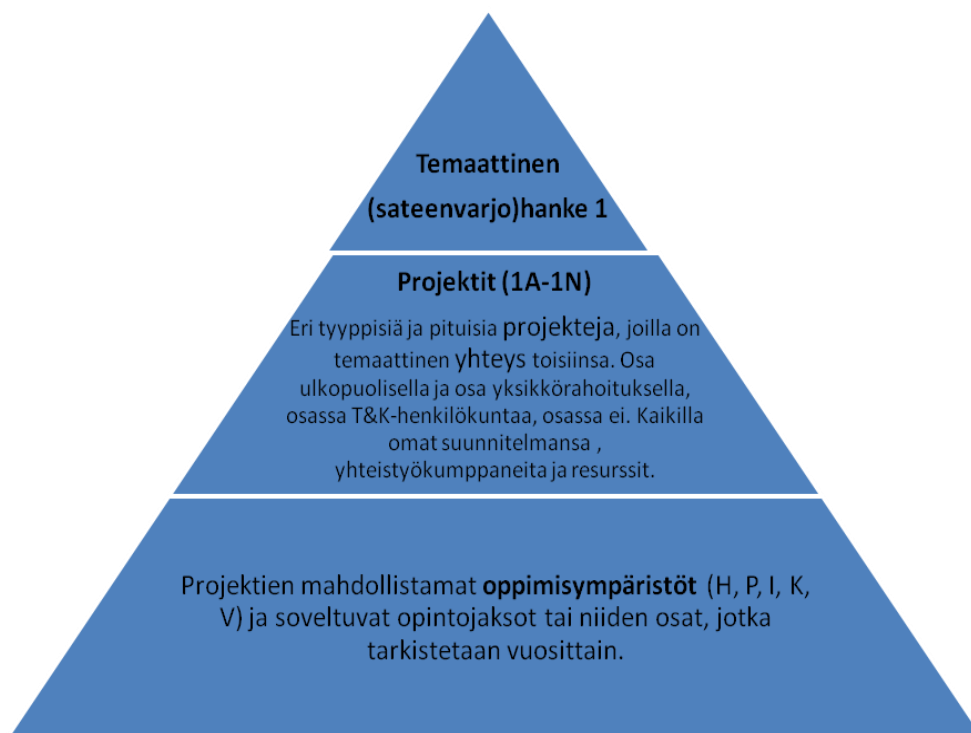
elämälähtöisiä opinnäytetöitä sekä tuottaneet kontaktiopetuksen ja itsenäisen opiskelun tehtävissä palveluja T&K-hankkeille.

Pedagogisen strategiakauden 2010-2012 yhtenä tavoitteena on vakiinnuttaa HUMAKiin yhteisesti ymmärretty ja tavoitteellinen TKI-toiminnan ja opetuksen integrointimalli, joka kehittyy ja vahvistuu koko strategiakauden ajan.

Mallin perustana on opetuksen sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan yhteisten tavoitteiden tunnistaminen ja kirkastaminen. Valtakunnallisena humanistisen ja kasvatustieteiden sekä kulttuurituotannon asiantuntijana HUMAK on mukana toimialojensa laaja-alaisessa kehittämisessä ja valmistaa opiskelijoita kohtaamaan alojen haasteet.

Kaikki TKI-toiminta ei ole yhdistettävissä opetukseen, eikä HUMAK pyri yhdistämään kaikkea opetusta TKI-toimintaan. Mallin tavoitteena on identifioida ne keskeiset ydinteemat, joiden ympärille toimintoja tasavertaisesti tukevaa tutkimus-, kehitys-, innovaatio- ja opetustoimintaa voidaan rakentaa. Pilottivaiheessa ydinteemojen ja niihin liittyvien toimintojen kokonaisuutta kuvataan termillä ”sateenvarjomalli” (kts. kuvio 4).

Kunkin koulutusalan keskeiset, yhteiset ydinteemat määritellään koulutusyksikön OKE:ssa. Ydinteemat eli sateenvarjon kärjet ovat laajahkoja, toimialan valtakunnallisen kehittämisen eli työelämän osaamistarpeen perusteella määrittyviä teemoja, joihin kiinnittyy sekä ulkopuolisesti rahoitettua T&K-toimintaa että opetussuunnitelman mukaista, yksikköhinnalla rahoitettua toimintaa. Sateenvarjon alla toimivien opiskelijoiden, lehtoreiden ja TKI-henkilökunnan yhteisenä tavoitteena on tutkia, kehittää, innovoida ja tehdä näkyväksi tematiikan kehittyvää osaamista ja asiantuntijuutta.

Kuvio 4: TKI:n ja opetuksen integroinnissa käytettävä nk. sateenvarjomalli, jossa yhteisen ydinteeman tutkimista ja kehittämistä tavoittelevat erityyppiset projektit kootaan yhdeksi tavoitteelliseksi kokonaisuudeksi.

Temaattiset sateenvarjohankkeet ovat pääsääntöisesti 3-vuotisia ja usein monialaisia. Niiden tavoitteena on tuottaa tematiikastaan uutta, alaprojektien tuotoksia yhdistävää, vertailevaa ja kumuloivaa tietoa, toimintamalleja ja muita innovaatioita. Ne tuottavat ydinteemaa koskevia julkaisuja ja käyttävät muita tiedonvälityksen muotoja kertoakseen tuloksistaan.

Kunkin sateenvarjon alla toimii erilaisia ja erikokoisia projekteja. Osa näistä voi olla ulkopuolisella rahoituksella toteutettavia T&K-projekteja, osa työelämän tarpeisiin vastaavaa, lehtoreiden tavoitteellisesti ohjaamaa opiskelijatyötä projektiryhmissä, osa kansainvälisiä yhteistyöprojekteja ja maksupalvelutuotteiden kehittämistä.

Työskennellessään näissä projekteissa opiskelijat tutkivat, kehittävät ja tuottavat innovaatioita yhdessä työelämän yhteistyökumppaneiden, TKI-henkilökunnan ja kuhunkin hankkeeseen nimettyjen lehtoreiden kanssa. Suoritettavat opinnot nivotaan opetussuunnitelmiin, ja ne voivat koostua kaikissa oppimisympäristöissä tapahtuvista opinnoista (harjoittelu, projektioppiminen, opinnäyte, itsenäiset tehtävät, verkko-oppiminen ja kontaktiopetuksen yhteydessä tehtävät toimeksiannot).

6 PEDAGOGINEN STRATEGIA VUOSILLE 2010 - 2012

HUMAKin kehittämisen strategisia painopisteitä sopimuskaudella 2010–2012 ovat opintoprosessin tukeminen, T&K-toiminnan edellytysten vahvistaminen ja kansainvälistymisen vahvistaminen. Kuviossa 5 on kuvattu painopisteiden sijoittumista eri vuosille.

Kuvio 5. Pedagoginen strategia vuosille 2010-2012

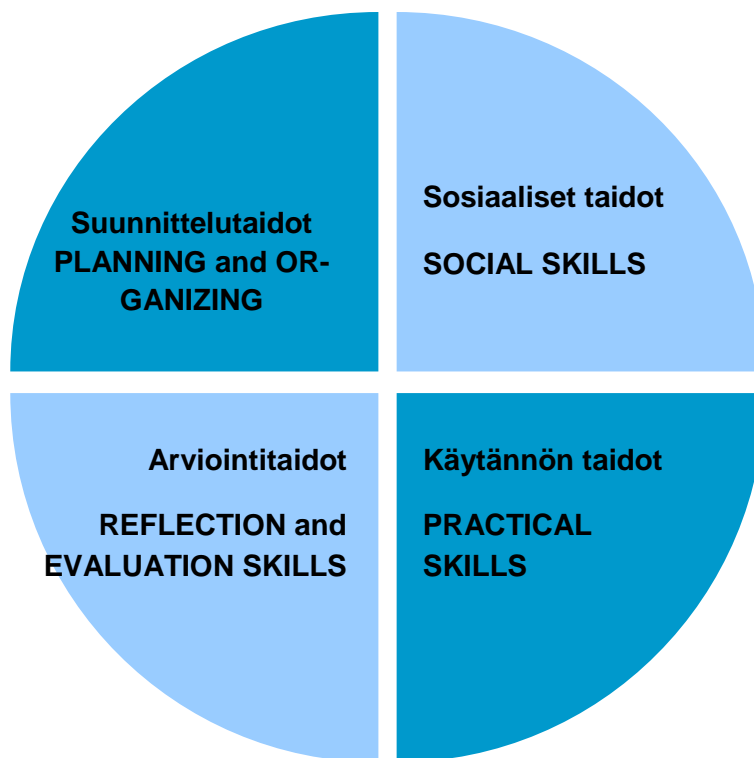
TAULUKKO 5. PEDAGOGISTEN PAINOPISTEALUEIDEN TOTEUTUSSUUNNITELAMA VUOSILLE 2010 - 2012

Aikataulu	Tavoitteet	Keinot	Mittarit
2010	HOPS-ohjauksen kehittäminen	1.opintopolun selkiyttäminen 2.ohjauksen ohjekirja: 3.HumakPron kehittäminen ohjauksen pedagogiseksi työvälineeksi 4.hopsaajien kouluttaminen 5.uraohjauksen kehittäminen 6.tehohopsarin roolin kehittäminen	Opintopisteet T&K-opintopisteet Työpaikoilla suoritettut opintopisteet Keskeyttämisten määrä Tutkinnot
2010	Ohjausprosessia tukevien toimintamallien kehittäminen	1. Varmistetaan opiskelijalle kokonaisvaltainen tuki tukipalveluiden roolien ja vastuiden selkiyttämisen (opintotoimisto, opintopsykologi) ja verkkotuen avulla 2.Varmistetaan opintojaksojen tavoitteiden ja ydinkompetenssien saavuttaminen opintojakso-vastaavien yhteissuunnittelun tehostamisella sekä opiskelijoilta saatua palautetta tehokkaasti hyödyntämällä 3.Erilaisiin oppimisympäristöihin liittyvien ohjausmallien kehittäminen verkko-ohjauspalveluita ja verkkoalustoja kehittämällä 4.Opiskelijahuoltoryhmien toimintaa selkiytettävä ja tehostettava	Työllistyminen Toteutuneet uudet aikuiskoulutusmuodot Henkilöstön koulutus Opiskelijapalautteet Opiskelijakyselyt Sidosryhmäkyselyt
2010	Aikaisemmin opitun tunnistaminen ja tunnustaminen: AHOT-prosessin käyttöönotto ja kehittäminen	Käydään tunnistamisen ja tunnustamisen periaatteet POP- ja AIKO-tiimeissä sekä POP- ja AIKO-työryhmissä läpi sekä muokataan koulutusohjelmakohtaisia ohjeistuksia hopsareiden tarpeisiin	
2010	TKI-toiminnan ja opetuksen integraatio	1.HUMAKin oman TKI-mallin pilotointi keväällä 2010 ja laajempi käyttöönotto syksyllä 2010 2.Erilaiten TKI-toiminnan ja opetuksen integrointimallien kartoittaminen ja soveltaminen (esim.living lab)	
2011	Harjoittelun kehittäminen	1.Opiskelijan ammatillisen kasvun ja kehityksen tukeminen työelämässä tiivistämällä ja mallintamalla lehtoreiden ja harjoittelupaikkojen yhteistyötä 2.Opiskelijan ammatillisen osaamisen kehittymisen mahdollistava harjoittelupaikka – harjoittelupaikan laadun varmistaminen 3. Harjoittelun ohjaajien koulutus 4. KV-ympäristössä tapahtuvan harjoittelun kehittäminen ja selkeyttäminen	

2011	Verkkopedagogiikan ja opetuskäytänteiden kehittäminen	<p>1.Monimuoto-opiskelun mahdollistavan oppimisolun kehittäminen</p> <p>2.Opettajien tieto-aidon lisääminen virtuaalisten työkalujen käytössä: työskentely verkkoympäristössä</p> <p>3.Verkkokurssien ja verkko-ohjauksen kehittäminen</p>	
2012	Aikuiskoulutuksen kehittäminen	<p>1. Aikuispedagogiikan kehittäminen</p> <p>2. Aikuiskoulutuksen kehittäminen AKKU-muiston hengessä</p> <p>3.Monimuotoisten ja vaihtoehtoisten oppimisympäristöjen sekä verkkopedagogiikan järjestelmällinen kehittäminen</p> <p>4. Koulutustuotteiden arviointi ja kehittäminen yhdessä työelämän kanssa</p>	
2012	Sopimuskauden kehittämissuimien kokemusten, käytäntöjen ja erilaisten pilottointien kriittinen arviointi, mahdollinen levittäminen ja vahvistaminen		

Liite 1**OPISKELIJA-ARVIOINTI**

Ammatillista kasvua ja kehittymistä sekä pidemmällä että lyhyemmällä aikavälillä voidaan arvioida nelikenttäarvioinnin kautta. Mallissa huomion kohteena ovat suunnitteluun, kommunikaatioon, teknisiin taitoihin ja arviointiin liittyvät valmiudet (ks. kuvio 6). Mallia käytetään myös harjoittelun tavoitteiden laatimiseen ja harjoittelun arviointiin. Harjoittelunohjaaja peilaa arvioinnissaan opiskelijan saavuttamaa ammatillista osaamista hänen harjoitteluunsa kirjaamiin tavoitteisiin. Nelikenttäarviointia käytetään portfolion epilogiosassa tehtävään ammatillisen kasvun kokoavaan itsearviointiin. Nelikenttäarvioinnin rinnalla käytetään numeerista ja sanallista arviointia.

Kuvio 6. Kehityssuuntautuneen arvioinnin malli.

Ammatillista kasvua arvioitaessa suunnittelukyvyllä tarkoitetaan opiskelijan kykyä kerätä tietoa, tutkia mahdollisesti ristiriitaistakin todellisuutta, tehdä perusteltuja valintoja ja hahmottaa tuntematonta lähitulevaisuutta. Sosiaalisilla taidoilla puolestaan tarkoitetaan opiskelijan kykyä toimia vuorovaikutuksessa yhteisön kanssa, olla yhteisön merkittävä jäsen, vaikuttaa tehtäviin päätöksiin ja valintoihin sekä auttaa muita yhteisön jäseniä saamaan osaamisensa yhteisön käyttöön. Käytän-

nölliset taidot liittyvät opiskelijan kykyyn suoriutua tehtävistä sujuvasti ja laadullisesti korkealla tasolla. Arviointikyky on taitoa kerätä palautetta toiminnasta monista lähteistä, arvottaa erilaista palautetta, tehdä johtopäätöksiä palautteesta sekä arvioida toiminnan lähtökohtia ja tarvittaessa muuttaa niitä.

Nämä neljä eri kykyalueetta muodostavat yhteen nivoutuvan kokonaisuuden. Arvioinnin tavoitteena on yhdistää nämä kykyalueet siten, että niistä kehittyy monipuolinen ammatillinen ymmärrys ja toimintataito. Kehityssuuntautuneessa arvioinnissa edellä kuvattuja kykyjä suhteutetaan seuraavassa kuvattuihin toiminnan tasoihin.

Opintojaksoarviointi

Opintojaksoarviointi perustuu opetussuunnitelmissa mainittuihin tavoitteisiin. Opiskelijan tulee osoittaa hallitsevansa vähintään 40 % asetetuista tavoitteista, jotta opintosuoritus voidaan katsoa suoritetuksi (prosenttiosuus kertoo siitä, kuinka suuren osan opintojaksolle asetetuista tavoitteista opiskelijan tulisi vähintään osata):

Opintojaksot arvioidaan numeroilla 1–5 seuraavasti:

- kiitettävä (5): opiskelijan osoittaa hallitsevansa vähintään 90 % asetetuista tavoitteista
- hyvä (4): opiskelijan osoittaa hallitsevansa vähintään 75 % asetetuista tavoitteista
- hyvä (3): opiskelijan osoittaa hallitsevansa vähintään 65 % asetetuista tavoitteista
- tyydyttävä (2): opiskelijan osoittaa hallitsevansa vähintään 55 % asetetuista tavoitteista
- tyydyttävä (1): opiskelijan osoittaa hallitsevansa vähintään 40 % asetetuista tavoitteista

Opintojaksoarvioinnissa tulevat esille sekä opiskelijan vahvuudet että opiskelijan kehittymisen haasteet suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Numeerisen arvioinnin lisäksi lehtorin on annettava lyhyesti ja mahdollisimman selkeästi sanallisia kommentteja opiskelijan osoittamista vahvuuksista ja kehitettävistä asioista. Mahdollisuuksien mukaan opintojaksojen arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijoiden itsearviointia.

Opiskelijan tulee suorittaa opintojaksolla vaadittavat tehtävät jakson aikana tai viimeistään kahden viikon kuluessa jakson päättymisestä. Opintojaksosta vastaavan lehtorin tulee antaa opintojaksosta arviointi neljän viikon kuluessa tehtävien palauttamisesta. Suoritusmerkintä ja arviointi kirjataan opiskelijan HumakProssa olevaan opintosuoritusrekisteriin. Mikäli opintosuoritusta pitää täydentää, opiskelijalle tulee kertoa, miltä osin täydentämistä tarvitaan ja mihin mennessä täydennykset on tehtävä. Mikäli opiskelija ei ole täydentänyt opintojaksoa määräaikaan mennessä, hänen tulee suorittaa se kokonaan uudestaan. Erityisistä syistä ja anomuksesta opiskelija voi saada suoritukselleen täydennysaikaa lukuvuoden loppuun (31.7.) saakka.

Opintojakson kirjallisia töitä arvioitaessa kiinnitetään huomiota seuraaviin asioihin:

- asiantietojen kattavuus ja käsitteiden käyttö sekä oikeellisuus suhteessa aihepiiriin,
- käytäntöön soveltaminen ja omakohtaisuus,
- aiheen kriittinen arviointi ja kokonaisnäkemys,
- kieliasun johdonmukaisuus ja selkeys.

Kirjallisia tehtäviä arvioidaan samoin kuin opintojaksojakin kolmella tasolla ja numeroilla 1–5 seuraavasti:

- kiitettävä (5)
- hyvä (3–4)
- tyydyttävä (1–2)

Kiitettävä taso edellyttää, että opiskelija osaa arvioida sekä omaa lähestymistapaansa aiheeseen että vaihtoehtoisia näkökulmia. Ihannetapauksessa opiskelija kykenee soveltavaan ja uutta luovaan ajatteluun. Hyvällä tasolla opiskelija osaa suhteuttaa käsittelemänsä asiat laajempaan kokonaisuuteen. Tyydyttävällä tasolla opiskelija kiinnittää huomionsa olennaisiin asioihin.

Harjoittelu

Harjoittelujaksoilta opiskelija saa palautetta työpaikan harjoittelun ohjaajalta. Tämän lisäksi opiskelija laatii opintojakson vastaavalle lehtorille raportin harjoittelustaan. Raportin tarkoituksena on harjoitteluun liittyneiden tapahtumien arviointi ja oman ammattitaidon kehittämisen reflektio. Raportti voi olla muodoltaan kirjallinen, portfolio, video tai muu ohjaajan kanssa sovittu arvioitavissa oleva tuotos. Parhaimmillaan raportti on näiden tapojen luova yhdistelmä. Raportista annetaan palaute opiskelijalle. Palautteen tarkoituksena on tukea opiskelijan ammatillista kehittymistä. Raportit arvioidaan seuraavien tasojen mukaan:

- kiitettävä (5)
- hyvä (3–4)
- tyydyttävä (1–2)

Kiitettävän (5) tason raportti:

Opiskelija

- osaa rajata täsmällisesti käsiteltävän aihepiirin ja siihen liittyvät kysymyksenasettelut,
- pystyy perustelemaan omia toimiaan ja valintojaan ja analysoimaan niitä jäsennellysti ja täsmällisesti (kehittynyt kyky itsearviointiin),
- pystyy arvioimaan työyhteisön menetelmiä ja toimintatapoja taustateorioita apuna käyttäen sekä työyhteisön että sen kohderyhmän näkökulmasta,
- pystyy arvioimaan ja arvottamaan vaihtoehtoisia toimintatapoja,
- perustelee esittämänsä arviot nojaten olennaisiin taustateorioihin,
- ihannetapauksessa pystyy hahmottelemaan uusia toimintatapoja ja ajattelumalleja työyhteisöön.

Hyvän (3–4) tason raportti:

Opiskelija

- osaa nähdä oman työnsä osana kokonaisuutta,
- osoittaa ymmärtävänsä minkälaisiin taustakäsityksiin työpaikan toiminnot perustuvat (esim. miksi työpaikalla järjestetään juuri sellaisia kulttuuritapahtumia kuin järjestetään),
- osoittaa olevansa tietoinen vaihtoehtoisten toimintamallien olemassaolosta ja niiden taustalla olevista käsityksistä (tietää, että asiat voitaisiin tehdä eri tavalla ja eri oletuksista lähtien).

Tyydyttävän (1–2) tason raportti:

Opiskelija

- kiinnittää huomionsa raportin kannalta olennaisiin asioihin,
- kuvaa jäsennellysti ja johdonmukaisesti, mitä työpaikalla on tehty (työpaikan toiminnot ja omat työtehtävät) ja mitä on opittu (itsearviointi).

Opinnäytetyö

Opinnäytetyössä opiskelija osoittaa tutkivan työtteen periaatteiden ja menetelmien hallintaa sekä oman toimialansa tutkimustradition tuntemusta ja tiedon kartuttamista. Opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää ja osoittaa opiskelijan valmiuksia soveltaa tietojaan ja taitojaan ammattialaansa liittyvässä asiantuntija- tai kehittämistehtävässä. Tavoitteena on ohjata opiskelijaa tutustumaan itsenäisesti ja laajasti hänen ammatillisiin suuntautumisopintoihinsa liittyvään aihe- tai ammattialueeseen. Opinnäytetyön tekeminen kehittää opiskelijan ammatillisia ongelmanratkaisutaitoja ja johdattaa hänet ongelmanratkaisussa tarvittavien menetelmien käyttöön. Opinnäytetyö opettaa myös itsenäiseen, refleктоivaan ja luovaan, ratkaisukeskeiseen ajatteluun ja toimintaan.

Opinnäytetyö arvioidaan asteikolla:

- kiitettävä (5)
- hyvä (3–4)
- tyydyttävä (1–2)

Opinnäytetyöstä annetaan lisäksi erillinen kirjallinen arviointilausunto. Lausunnon kirjoittaa opinnäytetyön ohjaaja yhdessä toisen arvioijan kanssa (esim. työelämän edustaja, lehtori tms.). Paritai ryhmätöinä tehty opinnäytetyö arvioidaan kokonaisuutena, mutta kunkin opiskelijan työpanoksen on oltava opinnäytetyössä osoitettavissa. Opiskelija saa arvioinnin tietoonsa heti sen jälkeen, kun arvioijien yhteinen arviointilausunto on kirjoitettu. Opinnäytetyö arvioidaan vain, jos se on sisällöltään ja muodoltaan arvioitavissa oleva kokonaisuus. Arvioitavaksi ottamisesta päättää ohjaava lehtori. Opinnäytetyön palauttaminen korjauksia ja täydennyksiä varten on tehtävä perustellusti.

Opinnäytetyöhön liittyen opiskelija kirjoittaa kypsyysnäytteen, jossa hän osoittaa perehtyneisyyttä alaan ja suomen tai ruotsin kielen taitoa. Ammattikorkeakoulu päättää kypsyysnäytteestä silloin, kun opiskelijalta ei vaadita ammattikorkeakouluasetuksen (352/2003) 8 §:n 1 momentissa tarkoitet-

tua kielitaitoa. Laatujärjestelmään kuuluvan opinnäytetyöoppaan arviointikehyksessä esitetään opinnäytetyön arvioinnin kohteet sekä eri tasoille asetetut vaatimukset.

Opinnäytetyön arvioinnin pätevyys

- Opiskelijat ovat selvillä opinnäytetyön arvioinnin perusteista.
- Opinnäytetöiden arviointikriteerejä sovelletaan johdonmukaisesti ja arviointi on perusteltua ja todennettavissa olevaa.
- Eri kampuksien opinnäytetyöt ja niiden arvioinnit ovat HUMAKin sisällä vertailukelpoisia.
- Opiskelijalla on oikeus saada opinnäytetyön arviointi viipymättä tietoonsa, kun arvioitsijoiden yhteinen arviointilausunto on kirjoitettu.

Portfolio

Opintojensa aikana opiskelija kokoaa omaan osaamiseensa liittyvää todistusaineistoa opiskeluportfolioon, josta hän voi koostaa tarpeen mukaan näyttöjä esim. harjoittelua tai kesätyöpaikan hakua varten. Opintojen lopussa aineisto kootaan päättöportfolioksi ja esitellään paitsi kampuksien nimeämille arvioijille myös opiskelijatovereille nuoremmilta vuosikursseilta. Päättöportfolion arviointiin osallistuu vähintään kaksi lehtoria ja työelämän edustaja.

Opiskelijan tulee päättöportfoliossaan osoittaa ammatitaitonsa kaikilla osaamisen perusalueilla, mutta painotus eri osa-alueilla on oman ammatillisen suuntautumisen mukainen. Päättöportfolion sisällön dokumentointitapa on vapaa, mutta dokumentin tulee olla todennettavissa. Arvioinnissa pääpaino on ammatillisen osaamisen perusalueiden sekä epilogiosuuden tarkastelussa.

Yhteiset arviointikriteerit kaikilla ammatillisen osaamisen alueilla ovat kyky suunnitella ja soveltaa, kyky asettaa tavoitteita, kyky tehdä ja ymmärtää (arvo)valintoja, kyky käsitteellistää ja teoretisoida sekä kyky vuorovaikutukseen.

Opintojen puolivälissä (esim. 3. opintovuoden alkupuolella) järjestetään portfolioiden väliarviointi. Väliarvioinnissa opiskelija saa palautetta ja ohjausta päättöportfolion kokoamista varten.

Päättöportfolio arvioidaan asteikolla:

- kiitettävä (5)
- hyvä (3–4)
- tyydyttävä (1–2)

Portfoliosta annetaan lisäksi erillinen kirjallinen arviointilausunto.

Liite 2

Pedagogisessa strategiassa käytetyt lyhenteet:

Jänu = Järjestö- ja nuorisotyön yksikkö

Kutu = Kulttuurituotannon yksikkö

Vike = Viittomakielialan yksikkö

POP-tiimi = perusopetuksesta vastaava tiimi

AIKO-tiimi = aikuiskoulutuksesta vastaava tiimi

T&K = tutkimus- ja kehittämistoiminta

TKI = tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta

HOPS = henkilökohtainen opintosuunnitelma

Oppimisympäristöt: H = harjoittelu, P= projekti, I = itsenäinen opiskelu, K= kontaktiopetus

TOLA= Toiminnan ohjaus- ja laatujärjestelmä

EQF= Eurooppalainen korkeakoulututkintojen viitekehys (European Qualifications Framework).